

Υπόθεση C-290/20

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

30 Ιουνίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Satversmes tiesa (Συνταγματικό Δικαστήριο, Λεττονία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

11 Ιουνίου 2020

Προσφεύγουσα:

AS Latvijas Gāze

Άλλα μέρη στη διαδικασία:

Saeima

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Συνταγματική προσφυγή για τον έλεγχο της συμβατότητας των κανόνων για τη σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου που θεσπίστηκαν από την Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (ρυθμιστική επιτροπή δημοσίων υπηρεσιών) με τις διατάξεις του Satversme (Συντάγματος) και του Enerģētikas likums (νόμος για την ενέργεια), καθώς και της συμβατότητας των διατάξεων του νόμου για την ενέργεια με το Σύνταγμα, με την οποία ζητείται να εξεταστεί η καταλληλότητα νομικής ρυθμίσεως κράτους μέλους, σύμφωνα με την οποία οποιοσδήποτε χρήστης του δικτύου φυσικού αερίου μπορεί να συνδεθεί στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το αιτούν δικαστήριο ζητεί την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 3, του άρθρου 23 και του άρθρου 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73, προκειμένου να διευκρινιστεί εάν οι χρήστες του δικτύου

φυσικού αερίου (και, σε περίπτωση θετικής απαντήσεως, ποια κατηγορία χρηστών) πρέπει να έχουν τη δυνατότητα συνδέσεως στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Έχουν το άρθρο 23 και το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73/EK την έννοια ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν νομική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία, αφενός, να μπορεί κάθε τελικός πελάτης να επιλέξει σε ποιο είδος δικτύου –δίκτυο μεταφοράς ή δίκτυο διανομής– θα συνδεθεί και, αφετέρου, να υποχρεούται ο διαχειριστής του δικτύου να επιτρέπει τη σύνδεση στο εν λόγω δίκτυο;
- 2) Έχει το άρθρο 23 της οδηγίας 2009/73/EK την έννοια ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν νομική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία η σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου επιτρέπεται μόνον σε μη οικιακούς τελικούς πελάτες (δηλαδή, μόνον σε βιομηχανικούς πελάτες);
- 3) Έχει το άρθρο 23 της οδηγίας 2009/73/EK και, ειδικότερα, ο όρος «νέος βιομηχανικός πελάτης», την έννοια ότι το εν λόγω άρθρο προβλέπει υποχρέωση των κρατών μελών να θεσπίσουν νομική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία η σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου επιτρέπεται μόνον σε μη οικιακούς τελικούς πελάτες (δηλαδή, μόνον σε βιομηχανικούς πελάτες), οι οποίοι δεν έχουν συνδεθεί προηγουμένως στο δίκτυο διανομής;
- 4) Έχουν το άρθρο 2, σημείο 3, και το άρθρο 23 της οδηγίας 2009/73/EK την έννοια ότι είναι αντίθετη προς αυτά νομική ρύθμιση κράτους μέλους, σύμφωνα με την οποία η μεταφορά φυσικού αερίου περιλαμβάνει τη μεταφορά φυσικού αερίου κατευθείαν στο δίκτυο προμήθειας φυσικού αερίου του τελικού πελάτη;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), άρθρο 2, παράγραφος 2, και άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεία α' και θ'.

Οδηγία 2009/73/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/EK, αιτιολογικές σκέψεις 1, 3, 6, 8 και 48, άρθρο 2, σημεία 3, 5, 24 και 25 έως 27, άρθρο 23, παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 32, παράγραφος 1.

Οδηγία 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/EK, άρθρα 2 και 20.

Νομολογία του Δικαστηρίου

Απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, Sabatauskas κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψεις 45, 47 και 49.

Εθνικό νομικό πλαίσιο

Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Λεττονίας, άρθρα 1, 64, 89 και 105, πρώτο εδάφιο.

Νόμος για την ενέργεια, άρθρο 1, σημεία 7, 12, 13, 15, 16, 32 και 35, άρθρο 45, παράγραφοι 2 και 7, άρθρο 84¹, παράγραφος 1, και άρθρο 111, παράγραφοι 1, σημείο 1, και 2.

Απόφαση αριθ. 1/7 του συμβουλίου της ρυθμιστικής επιτροπής δημοσίων υπηρεσιών, της 18ης Απριλίου 2019, «Dabaspāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumi biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabaspāzes sistēmas operatoriem un dabaspāzes lietotājiem» («κανόνες για τη σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου για τους παραγωγούς βιομεθανίου, τους διαχειριστές συστημάτων υγροποιημένου φυσικού αερίου και τους χρήστες φυσικού αερίου»).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Η επίμαχη νομική διάταξη – άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του ενεργειακού νόμου – εισήχθη στον προμνησθέντα νόμο με τις τροποποιήσεις του 2016, οι οποίες ήταν απαραίτητες, μεταξύ άλλων λόγων, για τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 2009/73, η οποία διασφαλίζει τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς, προκειμένου να καταστεί δυνατή η πώληση φυσικού αερίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ίσους όρους, χωρίς διακρίσεις ή περιορισμούς, καθώς και για την εξασφάλιση μιας λογικής από οικονομικής απόψεως και αποτελεσματικής πρόσβασης τρίτων στο δίκτυο φυσικού αερίου.
- 2 Η εν λόγω νομική διάταξη προβλέπει ότι η ρυθμιστική επιτροπή δημοσίων υπηρεσιών εγκρίνει τους κανόνες για τη σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου, οι οποίοι τίθενται από τον διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς φυσικού αερίου για τους παραγωγούς βιομεθανίου, τους διαχειριστές συστημάτων υγροποιημένου φυσικού αερίου και τους χρήστες φυσικού αερίου, καθώς και τους κανόνες για τη σύνδεση στο δίκτυο διανομής φυσικού αερίου, οι οποίοι τίθενται από τον διαχειριστή του δικτύου διανομής φυσικού αερίου για τους χρήστες φυσικού αερίου. Επιπλέον, σύμφωνα με τον νόμο για την ενέργεια, η μεταφορά φυσικού αερίου περιλαμβάνει μεταφορά φυσικού αερίου μέσω συστημάτων μεταφοράς, όχι μόνο στο δίκτυο διανομής φυσικού αερίου, αλλά και απευθείας στους χρήστες φυσικού αερίου. Η διανομή φυσικού αερίου περιλαμβάνει επίσης τη μεταφορά φυσικού αερίου από το δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου στο δίκτυο προμήθειας ενέργειας του χρήστη φυσικού αερίου.

- 3 Στις 18 Απριλίου 2019, το συμβούλιο της ρυθμιστικής επιτροπής δημοσίων υπηρεσιών εξέδωσε την απόφαση αριθ. 1/7, σχετικά με τους «κανόνες για τη σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου για τους παραγωγούς βιομεθανίου, τους διαχειριστές συστημάτων υγροποιημένου φυσικού αερίου και τους χρήστες φυσικού αερίου». Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, οποιοσδήποτε χρήστης φυσικού αερίου μπορεί να συνδεθεί στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου χωρίς τη μεσολάβηση διαχειριστή δικτύου διανομής.
- 4 Η προσφεύγουσα άσκησε συνταγματική προσφυγή ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικό Δικαστήριο, Λεττονία), θεωρώντας ότι οι εν λόγω κανόνες και το άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια προσέβαλλαν, μεταξύ άλλων, το δικαίωμά της ιδιοκτησίας.
- 5 Με τη συνταγματική προσφυγή της προσφεύγουσας, το Satversmes tiesa καλείται να κρίνει: 1) τη συμβατότητα των κανόνων για τη σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου με τα άρθρα 1, 64, 89 και 105, πρώτο εδάφιο, του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Λεττονίας, καθώς και με τα άρθρα 45, παράγραφος 7 και 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια, και 2) τη συμβατότητα του άρθρου 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια με το άρθρο 64 του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Λεττονίας.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 **Σύμφωνα με την προσφεύγουσα**, οι επίμαχοι κανόνες δεν είναι συμβατοί με τα άρθρα 64 και 105, πρώτο εδάφιο, του Συντάγματος· παραβιάζουν τις αρχές της χρηστής διοίκησης, της χρηστής νομοθεσίας, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, οι οποίες απορρέουν από τα άρθρα 1 και 89 του Συντάγματος· δεν είναι δε συμβατοί ούτε με τα άρθρα 45, παράγραφος 7 και 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια. Εξάλλου, το άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια δεν είναι σύμφωνο με το άρθρο 64 του Συντάγματος.
- 7 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, έως τις 3 Απριλίου 2017, μόνον η ίδια, ως κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, εξασφάλιζε την αγορά, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή και εμπορία φυσικού αερίου στη λεττονική αγορά φυσικού αερίου. Κατά τη διαδικασία απελευθέρωσης της αγοράς φυσικού αερίου στη Λεττονία, ιδρύθηκε, μετά από διάσπαση της προσφεύγουσας, η ανώνυμη εταιρεία Copexus Baltic Grid, στην οποία μεταβιβάστηκε ειδικότερα η εθνική υποδομή για τη μεταφορά φυσικού αερίου και το μοναδικό δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου. Η προσφεύγουσα δεν είναι μέτοχος της εν λόγω ανώνυμης εταιρείας. Επιπλέον, ως χωριστή θυγατρική της προσφεύγουσας, ιδρύθηκε η ανώνυμη εταιρεία Gaso, η οποία παρέχει, δυνάμει σχετικής αδείας, υπηρεσίες διανομής φυσικού αερίου στη λεττονική επικράτεια. Η προσφεύγουσα είναι η μοναδική μέτοχος της ανώνυμης αυτής εταιρείας και εξακολουθεί να εμπορεύεται φυσικό αέριο. Σύμφωνα με τη σχετική άδεια, η ανώνυμη εταιρεία Gaso είναι ο μοναδικός διαχειριστής δικτύου διανομής φυσικού αερίου στη Λεττονία ο οποίος εγγυάται την προμήθεια

φυσικού αερίου από το δίκτυο μεταφοράς στους τελικούς καταναλωτές. Ο τομέας διανομής φυσικού αερίου είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς δραστηριότητας για τον όμιλο στον οποίο ανήκει η προσφεύγουσα. Οι επίμαχοι κανόνες για τη σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου επιτρέπουν σε οποιονδήποτε χρήστη φυσικού αερίου να συνδεθεί στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου χωρίς μεσολάβηση του διαχειριστή του δικτύου διανομής. Με τον τρόπο αυτόν, περιορίζεται το δικαίωμα που απέκτησε με σχετική άδεια η ανώνυμη εταιρεία Gaso, η οποία ανήκει στον όμιλο στον οποίο ανήκει και η προσφεύγουσα, να ασκεί εμπορική δραστηριότητα στο πλαίσιο του δικτύου διανομής φυσικού αερίου.

- 8 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, η θέσπιση των επίμαχων κανόνων είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της αξίας του ενεργητικού του ομίλου στον οποίο ανήκει η προσφεύγουσα και, κατ' αυτόν τον τρόπο, προσεβλήθη το δικαίωμά της στην ιδιοκτησία, το οποίο κατοχυρώνεται από το άρθρο 105 του Συντάγματος. Δοθέντος ότι οι επίμαχοι κανόνες εγκρίθηκαν με το άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια, το εν λόγω δικαίωμα ιδιοκτησίας περιορίζεται και από αυτήν τη διάταξη του νόμου για την ενέργεια.
- 9 Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, από την εξέταση του άρθρου 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια υπό το πρίσμα της φύσεως και του σκοπού του εν λόγω νόμου προκύπτει ότι ο νομοθέτης δεν έχει παράσχει εξουσιοδότηση στη ρυθμιστική επιτροπή δημοσίων υπηρεσιών να εγκρίνει κανόνες που επιτρέπουν σε οποιονδήποτε χρήστη φυσικού αερίου να αποσυνδέεται από το δίκτυο διανομής φυσικού αερίου και να συνδέεται απευθείας στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου. Σχετικά με αυτό, πρέπει να ληφθεί υπόψη η οδηγία 2009/73.
- 10 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, από την οδηγία 2009/73 προκύπτει η ανεξαρτησία και ο διαχωρισμός των διαχειριστών του δικτύου διανομής φυσικού αερίου από εκείνους του δικτύου μεταφοράς φυσικού αερίου. Οι χρήστες φυσικού αερίου έχουν δικαίωμα πρόσβασης στο δίκτυο φυσικού αερίου, αλλά δεν έχουν δικαίωμα να συνδεθούν σε ένα συγκεκριμένο είδος δικτύου – διανομής ή μεταφοράς. Κατά γενικό κανόνα, ο χρήστης φυσικού αερίου συνδέεται στο δίκτυο φυσικού αερίου μέσω του δικτύου διανομής φυσικού αερίου, του οποίου τη λειτουργία διαχειρίζεται ο διαχειριστής του δικτύου διανομής φυσικού αερίου.
- 11 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας 2009/73, ένας κανόνας που θεσπίζεται από ένα κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει την άμεση σύνδεση των χρηστών φυσικού αερίου στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου, μόνο εάν ο διαχειριστής του δικτύου διανομής φυσικού αερίου απορρίψει τη σύνδεση στο δίκτυο λόγω τεχνικών ή λειτουργικών περιορισμών ή εάν υπάρχουν άλλοι αντικειμενικοί λόγοι που απαιτούν την άμεση σύνδεση του χρήστη φυσικού αερίου στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου. Επιπλέον, το εν λόγω άρθρο αναφέρεται αποκλειστικά σε συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών φυσικού αερίου: στους νέους βιομηχανικούς πελάτες.

- 12 **Η αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη –η ρυθμιστική επιτροπή δημοσίων υπηρεσιών–** επισημαίνει ότι οι επίμαχοι κανόνες είναι σύμφωνοι με το Σύνταγμα, με το άρθρο 45, παράγραφος 7, του νόμου για την ενέργεια και με την επίμαχη διάταξη του εν λόγω νόμου –το άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια.
- 13 Κατά την άποψή της, το άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 23 της οδηγίας 2009/73, βάσει του οποίου τα κράτη μέλη πρέπει να εγγυώνται τη χωρίς διακρίσεις σύνδεση των εγκαταστάσεων των βιομηχανικών πελατών στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.
- 14 Το γεγονός ότι οι επίμαχοι κανόνες προβλέπουν το δικαίωμα των οντοτήτων που μνημονεύονται στο άρθρο 84¹, παράγραφος 1, του νόμου για την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων των χρηστών φυσικού αερίου, να ζητήσουν τη σύνδεση των εγκαταστάσεών τους στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου και την υποχρέωση του διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς φυσικού αερίου να εξασφαλίσει την εν λόγω σύνδεση, καθώς και τη δυνατότητα των χρηστών φυσικού αερίου να αποκτήσουν φυσικό αέριο από το δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου μετά τη δημιουργία τέτοιας σύνδεσης, δεν μετατρέπουν τη μεταφορά φυσικού αερίου μέσω του δικτύου μεταφοράς σε διανομή φυσικού αερίου.
- 15 [Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή,] κατά τη διαμόρφωση των επίμαχων κανόνων, τα ενδιαφερόμενα μέρη ζήτησαν να επιβληθούν περιορισμοί στη σύνδεση των εγκαταστάσεων των χρηστών φυσικού αερίου με το δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου. Ωστόσο, ούτε η εθνική νομοθεσία, ούτε το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 προβλέπουν περιορισμούς στο δικαίωμα αυτό. Επιπλέον, εάν ορισμένοι βιομηχανικοί πελάτες φυσικού αερίου αποφάσιζαν να αποσύρουν τις εγκαταστάσεις τους από το δίκτυο διανομής φυσικού αερίου και να τις συνδέσουν στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου, οι επιπτώσεις στις πληρωμές των υπόλοιπων χρηστών φυσικού αερίου για τη διανομή φυσικού αερίου θα ήταν σχετικά μικρές.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 16 Στην υπό κρίση υπόθεση, είναι απαραίτητο να διαπιστωθεί εάν η οδηγία 2009/73 αντιτίθεται σε νομικό κανόνα κράτους μέλους, σύμφωνα με τον οποίο οποιοσδήποτε χρήστης φυσικού αερίου μπορεί να συνδεθεί στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.
- 17 Σύμφωνα με το *Satversmes tiesa* (Συνταγματικό Δικαστήριο, Λεττονία), από το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 2009/73 προκύπτει, εκ πρώτης όψεως, ότι η μεταφορά φυσικού αερίου δεν περιλαμβάνει τη μεταφορά φυσικού αερίου μέσω τμήματος του δικτύου το οποίο αποτελείται από αγωγούς υψηλής πίεσης που χρησιμοποιούνται κυρίως για την τοπική διανομή φυσικού αερίου, για την προμήθειά του στον τελικό πελάτη. Πράγματι, το φυσικό αέριο μεταφέρεται απευθείας στο δίκτυο προμήθειας φυσικού αερίου του τελικού πελάτη από το

δίκτυο διανομής φυσικού αερίου και όχι μέσω του δικτύου μεταφοράς φυσικού αερίου.

- 18 Ωστόσο, από το άρθρο 23, της οδηγίας 2009/73 προκύπτει ότι οι βιομηχανικοί πελάτες ή, τουλάχιστον, οι νέοι βιομηχανικοί πελάτες μπορούν να συνδεθούν στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου. Η οδηγία 2009/73 δεν προσδιορίζει την έννοια του «βιομηχανικού πελάτη». Από τις κατηγορίες πελατών που μνημονεύονται στο άρθρο 2, σημείο 24, της οδηγίας 2009/73, η έννοια του «βιομηχανικού πελάτη» θα μπορούσε να αντιστοιχεί στους τελικούς πελάτες, δοθέντος ότι, κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της εν λόγω οδηγίας, η έννοια «βιομηχανικός πελάτης» θα μπορούσε να αναφέρεται σε εκείνους που καταναλώνουν φυσικό αέριο. Το Satversmes tiesa εκτιμά ότι, δεδομένου ότι ο τελικός πελάτης που μνημονεύεται στο άρθρο 2, σημείο 27, της οδηγίας 2009/73 μπορεί να είναι τόσο οικιακός πελάτης όσο και μη οικιακός πελάτης, ο βιομηχανικός πελάτης μπορεί να είναι μόνον μη οικιακός πελάτης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 26, της οδηγίας.
- 19 Συνεπώς, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι από το άρθρο 23 της οδηγίας 2009/73 προκύπτει η υποχρέωση των κρατών μελών να θεσπίζουν νομικό κανόνα που να επιτρέπει, τουλάχιστον σε μη οικιακούς πελάτες, να συνδέονται απευθείας στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου, ή ότι ένας τέτοιος κανόνας θα μπορούσε να είναι σύμφωνος με την οδηγία.
- 20 Από τους επίμαχους κανόνες στην κρινόμενη υπόθεση, καθώς και από το άρθρο 1, σημεία 13 και 15, του νόμου για την ενέργεια, προκύπτει ότι, στη Λεττονία, οποιοσδήποτε χρήστης φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένου εκείνου που δεν είναι νέος βιομηχανικός πελάτης, μπορεί να συνδεθεί στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου. Κατά συνέπεια, εν προκειμένω, πρέπει να διευκρινιστεί εάν ένας τέτοιος κανόνας αντιβαίνει στα άρθρα 2, σημείο 3, και 23 της οδηγίας 2009/73.
- 21 Στην κρινόμενη υπόθεση, πρέπει να ληφθεί υπόψη το άρθρο 2, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ σε σχέση με τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών σε ορισμένους τομείς. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεία α' και θ', οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών στους τομείς της εσωτερικής αγοράς και της ενέργειας είναι συντρέχουσες.
- 22 Κατά τη θέσπιση της οδηγίας 2009/73, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο άσκησαν ουσιαστικά τις εξουσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της εσωτερικής αγοράς και της ενέργειας. Εντούτοις, εξακολουθούν, στην κρινόμενη υπόθεση, να υφίστανται αμφιβολίες σχετικά με την ερμηνεία, στο πλαίσιο της άσκησης συντρέχουσας αρμοδιότητας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, της αρχής της πρόσβασης τρίτων, η οποία κατοχυρώνεται από το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73.
- 23 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 1, 3, 6 και 8 της οδηγίας 2009/73/EK προκύπτει ότι η εσωτερική αγορά φυσικού αερίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ως σκοπό την παροχή πραγματικής δυνατότητας επιλογής σε όλους τους καταναλωτές στην

Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε είναι πολίτες είτε επιχείρηση. Χωρίς αποτελεσματικό διαχωρισμό μεταξύ των δικτύων και των δραστηριοτήτων παραγωγής και προμήθειας, υπάρχει κίνδυνος διακρίσεων κατά τη λειτουργία του δικτύου. Τέτοιες διακρίσεις μπορούν να προκύψουν όταν ένας κάθετα ολοκληρωμένος οικονομικός φορέας ασκεί ταυτόχρονα δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας φυσικού αερίου και διαχειρίζεται δίκτυο μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο κάθετα ολοκληρωμένος οικονομικός φορέας μπορεί να μην έχει κανένα συμφέρον να εξασφαλίσει στους πιθανούς ανταγωνιστές στην αγορά της παραγωγής ή της προμήθειας φυσικού αερίου την πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου που διαχειρίζεται. Αυτό θα εμπόδιζε την άσκηση των ελευθεριών που εγγυάται η ΣΛΕΕ, καθώς δεν θα επιτρεπόταν σε όλους τους καταναλωτές να επιλέγουν ελεύθερα τον προμηθευτή τους και σε όλους τους προμηθευτές να προμηθεύουν ελεύθερα τους πελάτες τους, παρά το γεγονός ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 48 της οδηγίας 2009/73, τα συμφέροντα των καταναλωτών πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της οδηγίας αυτής.

- 24 Κατά την άποψη του *Satversmes tiesa*, από την ως άνω συλλογιστική προκύπτει ότι η οδηγία 2009/73 αποσκοπεί στην προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, διασφαλίζοντας την προστασία των εμπόρων ή των προμηθευτών φυσικού αερίου που επέλεξαν οι αντίστοιχοι καταναλωτές –τελικοί πελάτες–, έναντι διακρίσεων οι οποίες σχετίζονται με την πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου. Στην πραγματικότητα, η αρχή της πρόσβασης τρίτων, η οποία κατοχυρώνεται από το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73, αφορά έμμεσα τους τελικούς πελάτες.
- 25 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διατύπωσε παρόμοιες κρίσεις κατά την εξέταση της αρχής της πρόσβασης τρίτων στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 20 της οδηγίας 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/EK. Η παράγραφος 1 αυτού του άρθρου προέβλεπε, ειδικότερα, ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την εφαρμογή ενός δικτύου πρόσβασης τρίτων σε δίκτυα μεταφοράς και διανομής, με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, τα οποία ισχύει για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και εφαρμόζονται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του δικτύου. Επιπλέον, παρότι η οδηγία 2003/54 δεν περιείχε διάταξη ανάλογη με εκείνη του άρθρου 23 της οδηγίας 2009/73, το άρθρο 2 της οδηγίας 2003/54 προέβλεπε ότι η μεταφορά θα περιλάμβανε τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας όχι μόνο στους διανομείς, αλλά και στους τελικούς πελάτες.
- 26 Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, συμπεριλαμβάνοντας τους χρήστες του δικτύου στο πεδίο εφαρμογής του, το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 παρείχε και στους επιλέξιμους πελάτες δικαίωμα πρόσβασης χωρίς διακρίσεις στα δίκτυα. Τα κράτη μέλη διατηρούσαν ένα περιθώριο χειρισμών για να καθοδηγούν τους χρήστες των δικτύων, συμπεριλαμβανομένων των επιλέξιμων πελατών, προς το ένα ή το άλλο

είδος δικτύου, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι το πράττουν για λόγους που δεν εισάγουν διακρίσεις και σύμφωνα με αντικειμενικές εκτιμήσεις. Επομένως, οι χρήστες του δικτύου είχαν το δικαίωμα πρόσβασης σε δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά τα κράτη μέλη μπορούσαν να αποφασίσουν ότι η σύνδεση θα πραγματοποιούνταν στο ένα ή στο άλλο είδος δικτύου. Ακολουθώντας τη συλλογιστική αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 20 της οδηγίας 2003/54 έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καθορίζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών μόνον ως προς την παροχή πρόσβασης και όχι ως προς τη σύνδεση τρίτων σε δίκτυα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και ότι δεν προβλέπει ότι το δίκτυο πρόσβασης στα δίκτυα το οποίο οφείλουν να θεσπίσουν τα κράτη μέλη πρέπει να επιτρέπει στον επιλέξιμο πελάτη την επιλογή, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, του είδους δικτύου με το οποίο επιθυμεί να συνδεθεί (απόφαση του Δικαστηρίου, της 9ης Οκτωβρίου 2008, Sabatauskas κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψεις 45, 47 και 49).

- 27 Η προμνησθείσα απόφαση του Δικαστηρίου αναφέρεται στην αρχή της πρόσβασης τρίτων στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά η ίδια αρχή αναγνωρίζεται επίσης στην εσωτερική αγορά φυσικού αερίου. Συνεπώς, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 καθορίζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών σχετικά με την πρόσβαση και όχι με τη σύνδεση τρίτων στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου, καθώς και ότι δεν προβλέπει ότι το δίκτυο πρόσβασης στα δίκτυα, τα οποία τα κράτη μέλη υποχρεούνται να δημιουργήσουν, θα πρέπει να επιτρέπει στον τελικό πελάτη να επιλέγει, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, το είδος του δικτύου στο οποίο θα συνδεθεί.
- 28 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, θα μπορούσαν να εξαχθούν διάφορα συμπεράσματα, και συγκεκριμένα ότι:
- 1) Το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 επιβάλλει στα κράτη μέλη υποχρεώσεις ως προς την πρόσβαση και όχι ως προς τη σύνδεση τρίτων στα δίκτυα προμήθειας φυσικού αερίου, τα δε κράτη μέλη διατηρούν ένα περιθώριο χειρισμών για να καθοδηγούν τους χρήστες των δικτύων, συμπεριλαμβανομένων των τελικών πελατών, προς το ένα ή το άλλο είδος δικτύου, ενώ οι απαιτήσεις που επιβάλλει το άρθρο 23 της οδηγίας στα κράτη μέλη σχετικά με τη σύνδεση των βιομηχανικών πελατών στο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου αναφέρονται αποκλειστικά στις περιπτώσεις στις οποίες ένα κράτος μέλος έχει κατευθύνει τους τελικούς πελάτες προς το δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.
 - 2) Το άρθρο 23 και το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 επιβάλλουν στα κράτη μέλη υποχρεώσεις σχετικά με την πρόσβαση και τη σύνδεση τρίτων στα δίκτυα προμήθειας φυσικού αερίου, οι οποίες προβλέπουν, ειδικότερα, τη σύνδεση των βιομηχανικών πελατών τόσο στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου όσο και στα δίκτυα διανομής φυσικού αερίου.
- 29 Στην υπό κρίση υπόθεση, το Satversmes tiesa έχει ήδη διαπιστώσει τη σχέση των διατάξεων του νόμου για την ενέργεια με την οδηγία 2009/73 και με το

περιεχόμενο των διατάξεών της. Η νομολογία του Δικαστηρίου δεν έχει ακόμη παγιωθεί σε σχέση με τα ερωτήματα που υποβάλλονται με την παρούσα απόφαση. Συνεπώς, οι περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης δικαιολογούν την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ